

Sygn. akt II CKU 61/98

P O S T A N O W I E N I E

Dnia 24 września 1998 r.

Sąd Najwyższy Izba Cywilna

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSN - G. Bieniek

Sędziowie: SN - St. Dąbrowski (spraw.)

SN - A. Górski

Protokolant: A. Leszczyńska

przy udziale Prokuratora Prokuratury Krajowej - I. Kaszczyszyn

po rozpoznaniu w dniu 24 września 1998 r.

na rozprawie sprawy z wniosku Skarbu Państwa - B. Prezydium Powiatowej Rady Narodowej w G. Wydziału Gospodarki Komunalnej i Mieszkaniowej Zarządu Gospodarki Terenami

z udziałem B. R., S. L., J. L., E. L., J. R., M. R., S. P., Z. B., W. K. i S. F.

o nabycie własności nieruchomości opuszczonej

na skutek kasacji Ministra Sprawiedliwości Nr S/C [...]

od postanowienia b. Sądu Powiatowego w G.

z dnia 19 czerwca 1968 r., sygn. akt I [...] Ns I [...]

p o s t a n a w i a:

uchylić zaskarżone postanowienie i przekazać sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi Rejonowemu w G., pozostawiając temuż Sądowi rozstrzygnięcie o kosztach postępowania kasacyjnego.

U Z A S A D N I E N I E

Sąd Powiatowy w G. postanowieniem z dnia 19 czerwca 1968 r. stwierdził, że nieruchomość położoną w G. o powierzchni 162 m², oznaczoną jako parcela budowlana L. kat. 103, stanowiącą zgodnie z wpisami w prowadzonej dla tej nieruchomości księdze wieczystej kw Nr [...], własność B. H., B. z L. R., S. L., J. L., E. L., J.-H. R., M. R., S. z K. P., Z. z K. B. i S. F., nabył na własność na podstawie art. 34 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz. U.Nr 13, poz.87) Skarb Państwa.

Od powyższego postanowienia, które uprawomocniło się bez zaskarżenia w zwykłym trybie, Minister Sprawiedliwości złożył kasację na podstawie art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 1 marca 1996 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 189, ze zm.). Zarzucając rażące naruszenie art. 3 § 2, art. 213 § 1 i art. 316 § 1 k.p.c. w brzmieniu sprzed 1 lipca 1996 r. w związku z art. 13 § 2 k.p.c., art. 144 § 1 i 2 k.p.c. w związku z art. 13 § 2 k.p.c. i art. 510 § 2 k.p.c., art. 1 ust. 1 i art. 34 ust. 1 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i poniemieckich (Dz. U.Nr 13, poz. 87 ze zm.) oraz naruszenie interesu Rzeczypospolitej Polskiej wniósł o uchylenie zaskarżonego postanowienia i przekazanie sprawy Sądowi Rejonowemu w G. do ponownego rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

W postępowaniu przed Sądem Powiatowym dotychczasowi właściciele nieruchomości reprezentowani byli przez kuratora. W procesie zasadą jest ustanawianie kuratora na wniosek (art. 143 i 144 § 1 k.p.c.). Natomiast w postępowaniu nieprocesowym, stosownie do przepisu art. 510 § 2 k.p.c. w razie potrzeby wyznaczenia kuratora do zastępowania zainteresowanego, którego miejsce pobytu nie jest znane, jego wyznaczenie następuje z urzędu. Nałożenie obowiązku działania z urzędu powoduje, że przewodniczący przed ustanowieniem kuratora powinien przeprowadzić stosowne dochodzenie w celu

ustalenia miejsca pobytu osoby zainteresowanej. W sprawie o własność nieruchomości dla której jest prowadzona księga wieczysta, przedmiotem dochodzenia winny być adresy w dokumentach załączonych do księgi wieczystej. W konkretnej sprawie ustanawiając kuratora dla właścicieli, nie przeprowadzono żadnego dochodzenia.

Do nabycia przez Państwo własności nieruchomości z mocy art. 34 dekretu z dnia 8 marca 1946 r. o majątkach opuszczonych i ponemieckich konieczne było: aby nieruchomość stanowiła majątek opuszczony w rozumieniu art. 1 dekretu oraz aby upłynął przewidziany w ustawie 10-letni termin niewykonywania prawa przez uprawnionego. Sąd Powiatowy obie te przesłanki ustalił na podstawie zeznań świadka M. R., który ze słyszenia tylko czerpał swoją wiedzę, jakoby właściciele zaginęli w czasie wojny.

Z dokumentów załączonych do akt sprawy Ns [...] wynika, że po wojnie niektórzy współwłaściciele wrócili do G. i objęli nieruchomość w posiadanie. M. R. w 1946 r. zamieszkał w budynku znajdującym się na tej nieruchomości i mieszkał tam przez 11 miesięcy, zaś S. L. przebywając w G., ustanowił w 1945 lub 1946 r., dla całej nieruchomości administratora w osobie A. M., ten zaś przekazał swoją funkcję U., który ją pełnił do 1958 r. Jakkolwiek dokumenty te nie były znane Sądowi Powiatowemu przy rozpoznaniu sprawy, Sąd winien się zainteresować przynajmniej tym, kiedy właściciele zostali ujawnieni w księdze wieczystej i wyjaśnić, czy wnioski o wpis prawa własności zostały złożone już po wojnie, co mogłoby wskazywać na odzyskanie nieruchomości i brak przesłanki do zastosowania art. 34 dekretu.

Biorąc pod uwagę wymienione uchybienia, zasadny jest zarzut rażącego naruszenia przytoczonych na wstępie kasacji przepisów prawa.

Zgodnie z art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 1 marca 1946 r. (Dz. U. Nr 43, poz. 189 ze zm.) kasacja mogła być wniesiona na podstawach i w terminach, które były przewidziane dla rewizji nadzwyczajnej. Rażące naruszenie prawa stanowiło pierwszą podstawę rewizji nadzwyczajnej, wymienioną w art. 417 § 1

k.p.c. Zaskarżone kasacją postanowienie wydane zostało w postępowaniu, w którym przez wadliwe ustanowienie kuratora, osoby zainteresowane pozbawiono możliwości obrony ich praw. Postanowienie godzi także w konstytucyjną zasadę ochrony własności. Takie postanowienie narusza interes Rzeczypospolitej Polskiej, zatem upływ terminu z art. 421 § 2 k.p.c. nie stoi na przeszkodzie uwzględnieniu kasacji.

Z powyższych względów i na mocy art. 393¹³ k.p.c. Sąd Najwyższy orzekł jak w sentencji postanowienia.

aw

db